

ЩО Є ДЖЕРЕЛОМ, РУШІЙНОЮ СИЛОЮ ТА ОДНОСУТНІСТЮ ТВОРЧОСТІ

У статті робиться спроба віднайти фундаментальну основу феномену творчості, її джерело та рушійну силу. І цим першопочатком виявляється Любов, що розуміється як Божественна енергія. Творчість є проявом Любові, є Любов'ю в дії. Любов виступає як творчість, а творчість – як Любов. Звідси випливає, що можна навіть вважати Творчість і Любов невід'ємними одна від одної.

Ключові слова: любов, творчість, енергія, теологія, гносеологія, семантика, астрологія.

Таємниця феномену творчості сягає своїм корінням сивої давнини становлення та розвитку людських знань, цивілізації, культури. Предметом цього дослідження і є заирнути у підвалини феномену творчості.

Зробимо стислий огляд розвитку філософської думки. Платон вважав, що в основі творчості, яку він розглядав у широкому контексті, є Світова Душа. «Все, що викликає перехід від небуття в буття – є творчість». Існують два роди творчості: Божа і людська. Божа творчість створює цінності вічні. А людська – залежить від «Божої іскри» і нею визначається.

Натомість від Аристотеля творчість розглядається філософами з іншого боку: як продукт мислення, знання, і донині феномен творчості вписаний у рамки гносеології – науки про пізнання.

У середньовічній філософії ці два підходи до творчості – теологічний та логіко-гносеологічний (відповідно від Платона та Аристотеля) – ще чіткіше викристалізувалися.

Ось позиція Августина: «Воля Божа, властива Богу, випереджає будь-яке творення. Жодного творення не могло би бути, якби йому не передувала вічна воля Творця». А людина пізнає світ і творить завдяки Божому саяву, яке «іскриться» в людській душі.

Втім, саме логіко-гносеологічний напрям в подальші століття став домінуючим у філософії – в центр уваги ставилася людина і досліджувались механізми її пізнання, праці й творчості.

В цьому, звичайно, є сенс. Лінгвістика підтверджує такий підхід.

У тлумачному словнику В. Даля *творити* – давати буття, створювати, виробляти, породжувати. Схоже бачимо і в інших мовах. У санскриті *карака* – 'творець' – походить від дієслівної основи *каг* – робити, виконувати, виготовляти, використовувати, обробляти. Латинське *creo* – творю, створюю, виробляю, породжую; засновую, роблю, призначаю, викликаю, чиню, спричиняю. Бачимо, що поняття *творчість* мовно пов'язується з діяльністю.

Серед багатьох дефініцій творчості процитуємо її визначення з сучасного підручника філософії: «Творчість – це категорія для відображення синтезу різних форм діяльності, що здійснюють сутнісні, внутрішні зміни в матеріальних і духовно-теоретичних системах з метою виходу на нові рівні суб'єктно-об'єктного та міжсуб'єктного відношення і створення нових якостей» [4:305].

Але не можна творчість зводити до діяльності, яка дає щось нове. Природа творчості мусить тлумачитися розширено, жива й нежива природа мають творчий потенціал. Творчість – об'єктивний розвиток природи. Ця думка подана в тому ж підручнику з філософії [4:303].

«Творчість не є ані аспектом, ні стороною, ні функцією, ні атрибутом діяльності» [4:304].

Серед філософів минулого цікавим для нас є підхід Гегеля, який творчу силу, здатність до творення знов-таки переносить у сферу абстрактного, позасвідомого, надприродного. Творча сила, за Гегелем, властива Абсолютній Ідеї.

Абсолютна Ідея є вічною творчістю, вічною життєвістю, це – творче начало природи та людини, і як така вона є суб'єктом творчості. Творення – це діяльність Абсолютної Ідеї, від якої залежить і якою спрямовується вся творчість людини.

Світова Душа (Платона) – Бог, Божа воля (теологів) – Абсолютна Ідея (Гегеля). Очевидно, все це лише різні назви Єдиного. Але ці поняття надто абстрактні. Спробуємо дещо конкретизувати і звести до «спільного знаменника». Це і є метою даного дослідження.

А.Блок до свого першого збірника поезій «Стихи о прекрасной даме» взяв епіграфом давньогрецький вислів: «Кожен, кого торкнеться Любов, стає поетом». Грецький відповідник – Ерос (Ерос) – означає любов чуттєву, сексуальну. Але слово вжито з великої літери, що можна трактувати як вказівку на почуття, що є більшим, значнішим за сексуальний потяг.

Сексуальний чинник розглядав Н.Бердяєв: «У статевій енергії заховане джерело творчого екстазу і геніального прозріння. Все дійсно геніальне еротично» [1:758]. І той же Бердяєв зазначав: «Любов – ніби універсальна енергія життя, що має спроможність перетворювати злі пристрасті у пристрасті творчі» [1:758]. Оце «ніби» варто просто викреслити. «Любов – універсальна енергія життя». Любов безумовна, Любов Божественна. Любов – це енергія Духу Святого. Енергія, що має розум і здатність творити.

Так, сексуальний аспект, любов чоловіка і жінки, людини до людини, – це лише складова Божественної, універсальної Любові, окремий випадок її прояву.

Сучасний російський філософ і афорист Андрей Лаврухін висловився: «Джерело творчості – наша внутрішня свобода» [1:668]. Так, але Свобода є невід'ємною від Любові, бо істинна Любов поза Свободою неможлива, як і Свобода поза Любов'ю [3:159-171].

Енергія Любові може творити сама і водночас може здійснювати акт творення через людину – насамперед, через її серце та розум. Справжня творчість йде від серця, а розум лише «модулює» її.

Жермена де Сталь, письменниця: «Розум вичерпується, але мова серця – невичерпна» [1:671]. Серце – на енергетичному рівні: чакра анахата – є для людини джерелом любові, яка через анахату випромінюється, наповнюючи як людину, так і навколишній простір.

Як характеризується творчість?

Вінченцо Джоберті, італійський філософ, державний діяч і священник: «Творчість – єдина глибока і реальна *радість*, яку людина може пережити в цьому житті» [1:669]. (Тут і далі курсив наш – А.П.)

Ніколай Бердяєв: «Творчість – менш за все є занурення в себе, воно завжди є *вихід поза себе*. Зануреність у себе пригнічує, вихід поза себе – звільнює [1:668].

Анатоль Франс: «У мистецтві, як і в любові, достатньо одного *інстинкту*... «Не треба нічого вимучувати з себе: прекрасне народжується *легко*» [1:678].

Александр Круглов, есеїст та афорист: «Письменництво – знов і знов відтворювана метафора *сенсу життя*: втілювана на папері мрія, що все дороге нам не зникає безслідно, що всьому є не кінець, а результат і гармонія» [1:670].

Норберт Вінер: «Артистом, письменником та вченим мусить керувати такий нездоланий *імпульс до творчості*, що навіть якщо б їх робота не оплачувалась, то вони мусили би бути готовими самі платити за те, щоб мати можливість займатися своєю роботою» [1:670].

Всі ці характеристики творчості (радість, інстинкт, самозабуття, альтруїзм, вихід поза себе, легкість, сенс життя і т.п.) притаманні й любові.

Чиста творча енергія Божественної Любові проходить крізь серце людини-творця як промінь світла крізь призму.

Володимир Мікушевич, поет і перекладач: «Що довершенишим є творіння, тим достовірніше свідчить воно про Творця» [1:668]. Нашому славетному співвітчизникові Василю Сухомлинському належить чудовий вислів: «Щоб народити іскру, треба всотати море світла» [1:671].

Людина-творець, опинившись у потоці енергії Любові, що відчувається як натхнення, звісно, прикладає до акту творення свою волю, розум і почуття.

Любов є не лише джерелом, але й рушійною силою творчості. Любов до істини, до Батьківщини, до жінки...

Звичайно, є відмінність між творчістю художньою та творчістю науковою, – в останню вкладається більше розумового й менше почуттєвого. Порівняйте вислови:

«Справжній письменник при всьому холоді пізнання не може жити, не відчуваючи до предмету своєї роботи ненависті і любові» (Ліон Фейхтвангер) [1:707]. «Не пристрасть протипоказана художньому твору, а прагнення щось довести» (Андре Моруа) [1:707]. Тут мова, ясна річ, йде не про Божу Любов, а про любов людську.

То що ж таке є творчість? Творчість – це прояв Любові. Творчість є Любов'ю в дії, в русі. Плід творчості є втіленням Любові.

Любов – як Творчість. Творчість – як Любов.

У мові санскриту (давньоіндійській, індоарійській), що не лише зберегла в широких обсягах лексикон давніх індоєвропейців, а й відбила їх світогляд, є одне ключове, першорядне, базове слово: bhava. Його значення: буття, існування; виникнення, народження, становлення; схильність, пристрасть, почуття, віра, довіра; *любов*; смисл, значення, погляд; вдача, характер, норов; перехід; розумна людина, шляхетна особа.

Відповідна дієслівна форма bhavaу має значення: *творити, створювати*; оживляти; змішувати; демонструвати; думати, гадати; знати, дізнаватись; схвалювати.

Інші похідні слова виразно окреслюють поле значень:

bhavin – жива істота, людина

bhavaу – дійсний, добрий, прекрасний, щасливий; благо, щастя

bhavana – діяння, вплив; уява, фантазія; припущення, гадка, здогад [2:476-477, 479-480].

Отже, лексема bhava поєднує буття, людину, творчість і любов – і все основне, що з ними пов'язано. Між іншим, в українській мові збереглися такі слова з прадавнім коренем, як *бувати* та *бавити(ся)*.

В астрології, що являє собою давню і розвинуту концепцію світоустрою, зодіакальне коло поділяється не лише на 12 знаків (що є немов енергетичні вікна), але й на 12 так званих домів, що репрезентують сфери життя. Будь-які річ, явище, особа мають своє місце в колі домів.

5-й дім – це місце любові.

11-й дім – місце свободи. Ці два доми протилежні один одному і показують, що любов і свобода – партнери, або ж дві сторони однієї «медалі». А де місце творчості? Творчість, як і любов, відноситься до того ж дому, 5-го, яким управляють (за класичною «зіркою магів» та за відповідністю знака і дому) Венера – планета любові взагалі, а також творчості, мистецтва, та Сонце – символ Бога-Творця, символ безумовної, Божественної Любові (Венера при такому розділенні символізує любов умовну, чуттєву).

Таким чином, можна розглядати Любов і Творчість як речі *односутнісні*.

Отож, нам, людям, конче потрібно бути сповненими любов'ю – дарувати її ближнім, і, звичайно, творити. Творити красу і добро.

2.° *Кочергина В.А.*, Санскритско-русский словарь: Около 30000 слов / В.А.Кочергина / [Под ред. В.И.Касьянова]. — М., Рус. Яз., 1987. — 944 с.

3.° *Поправко А.В.* Категорії любові і свободи у метафізичному просторі / Поправко Андрій Васильович // Ставропігійські філософські студії. Збірник наукових праць з філософії, психології, мистецтвознавства, культурології, педагогіки та філософії освіти. Випуск 2. — Львів: Ставропігійон, 2008. — С. 159 — 171.

4.° *Філософія: Навчальний посібник* / [І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко, І.В.Бойченко та ін.]; За ред. І.Ф.Надольного. — К.: Вікар, 1997. — 587 с.

Андрей Поправко

Что является источником, движущей силой и единственностью творчества

В статье делается попытка найти фундаментальную основу феномена творчества, его источник и движущую силу. И такой первоосновой оказывается Любовь, рассматриваемая как Божественная энергия. Творчество есть проявлением Любви, есть Любовью в действии. Любовь выступает как творчество, а творчество – как любовь. Отсюда вытекает, что можно даже считать Творчество и Любовь неотъемлемыми друг от друга.

Ключевые слова: любовь, творчество, энергия, теология, гносеология, семантика, астрология.

Andrij Popravko

What is the source, motive force and homogeneity of creation

An attempt to find the fundamental basis of the phenomenon of creation, its source and motive force is done in the article. Such fundamental principle is revealed Love, examined as Divine energy. Creation is a display of Love, is Love in operations. Love comes forward like creation and creation – like love. Therefore, it is even possible to consider Creation and Love to be inalienable from each other.

Keywords: love, creation, energy, theology, epistemology, semantics, astrology.

Поправко Андрій Васильович (Київ)

Провідний спеціаліст Науково-дослідного інституту класичної астрології (НІКА)

при Фонді сприяння слов'янській культурі

E-mail: poglav10@gmail.com Tel: +38 093 164 88 06